

לכבוד,

יו"ר מליאת רשות ניירות ערך, עו"ד יוסף (ספי) זינגר,

פרופסור עידית סולברג,

מר שמואל ליטוב,

ד"ר ליאור דוד-פור,

עו"ד ברוך לוברט,

עו"ד אסתי פלדמן,

עו"ד אריאל ליאון גרופר,

רו"ח תמים סעד,

**הנדון: שמירה והגנה על כספי הלקוחות והסיכון הגלום בהבטחת תשואה וריבית קבועה מראש
ע"י חברות תשלומים**

מכובדי,

כמנהל האגף הפיננסי בבנק ישראל, העוסק בשמירה על היציבות הפיננסית, אני פונה אליכם בנוגע לטיוטת ההוראה לחברות תשלומים בדבר שמירה והגנה על כספי לקוחות. סעיף 34 בטיוטה מאפשר לחברות תשלומים להבטיח ללקוחות תשואה וריבית קבועה מראש, ללא תלות ברווחיות בפועל, צעד שאנו סבורים שעלול לסכן את היציבות במערכת הפיננסית.

הבטחת תשואה בישראל מוגבלת לבנקים בלבד, הכפופים לרגולציה קפדנית של בנק ישראל המבטיחה את יציבותם, כולל הוראות מחמירות לניהול נזילות וסיכונים. טיוטת ההוראה הנוכחית רחוקה מאוד מלספק הגנות ברמה דומה, ובכך חושפת את כספי המפקידים ואת המערכת כולה לסיכון משמעותי.

יתרה מכך, הדירקטיבות האירופאיות (PSD2 ו-EMD) והרגולציה בבריטניה, שעליהן מבוססת האסדרה הישראלית, אוסרות באופן מוחלט על תשלום ריבית בחברות תשלומים, קל וחומר על הבטחת ריבית קבועה מראש.

בהוראה אין מניעה שחברות תשלומים יציעו ללקוחות ריבית שבהמשך יתברר כי אין ביכולתן לעמוד בה מתוך מטרה למשוך לקוחות כחלק מהתחרות, ללא קשר לרווחיות בפועל. פער בין הריבית שהובטחה לתשואה שהושגה יסכן את יכולת החברה לעמוד בהתחייבויותיה ובכך יסכן את כספי לקוחותיה. אזכיר כי חזינו בשנים האחרונות בהתמוטטות של חברות פיננסיות חוץ-בנקאיות שלא התנהלו באחריות והותירו את לקוחותיהן עם הפסדים כספיים.

אני מודע לטענת הרשות, לפיה הכנסת התירה תשלום ריבית על כספים בחשבונות תשלום על מנת לאפשר ללקוחות להשיא ערך לכספם ועל מנת לעודד תחרות עם הבנקים. ואולם הכנסת לא קבעה מה יהיה מנגנון חישוב הריבית. בפרט, לא נקבע כי יש לאפשר לחברות להבטיח מראש ריבית קבועה. בראייתי הדרך הנכונה היא לאפשר לחברות לשלם ללקוחותיהן ריבית משתנה הצמודה לרווחיהן בפועל. בכך, עשויות החברות לייצר תחרות לפיקדונות הבנקאיים ובפרט, לאותו חלק מהותי של הפיקדונות הבנקאיים שבמסגרתו מקבלים המפקידים ריבית משתנה הצמודה לריבית הפריים, ומבלי לייצר את הסיכון שכרוך בהבטחת ריבית קבועה.

אין חולק על כך שיש להמשיך לעודד את התחרות עם המערכת הבנקאית וליצור כלים לחברות תשלומים שיסייעו להן בכך. עם זאת, אל לנו להתעלם מהחובה לשמור על יציבות פיננסית ולמזער את הסיכונים. החשיבות של היציבות הפיננסית במשק הישראלי והצורך בהמשך שימורה מקבלים משנה תוקף בפרט בימים אלו. על רקע האמור, אני מוצא כי מחובתי להתריע בפניכם כי אם חברה כלשהי לא תעמוד בהבטחת התשואה שלה ותקרוס, הדבר עלול להוביל לאובדן אמון של הלקוחות בכלל החברות בענף ולהתמוטטות מהירה של הענף כולו. אין צורך לומר כי בכך תאבד גם התרומה המיוחדת לתחרות מול הבנקים במקטע זה. יתירה מזאת, אירוע כאמור עלול להיות מדבק ולהשפיע על האיתנות של המערכת הפיננסית כולה.

לפיכך, אני קורא לכם חברי מליאת הרשות לאמץ את עמדת בנק ישראל ולאסור על חברות תשלומים להבטיח תשואה או ריבית קבועה מראש. יש לאמץ את המתווה המאזן בין הצורך לקדם תחרות במערכת הפיננסית לבין החובה לשמירה על יציבותה ולאפשר לחברות לשלם ללקוחותיהן אך ורק מתוך הרווחים שהשיגו בפועל. רק כך ניתן יהיה למזער את הסיכונים ליציבות החברות במערכת הפיננסית ולכספי המפקידים, תוך עידוד תחרות בריאה ובת קיימא.

בברכה

ד"ר יוסי סעדון

מנהל האגף הפיננסי, חטיבת המחקר

בנק ישראל